

בג"ץ 3552/08

בבית המשפט העליון
בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

1. דוד קמפלר
2. אהובה קמפלר
3. האגודה לזכויות האזרח בישראל
ע"י ב"כ עוה"ד גדיר ניקולא מהתוכנית לזכויות אדם,
התכנית לחינוך משפט קליני, מהפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב
טל: 03-6408107 פקס: 03-6407422

העותרים

נ ג ד

1. מנהל מקרקעי ישראל
על ידי פרקליטות המדינה,
משרד המשפטים ירושלים
2. תושבי מעיין ברוך- אגודה שיתופית להתיישבות קהילתית בע"מ
ע"י ב"כ עוה"ד יונתן גולדשטיין
טל. 04-6951775 ; פקס. 04-6950698

3. קיבוץ מעין ברוך
ע"י ב"כ עו"ד ז. רוזנבלום
מרח' דיזינגוף 50 "מגדל על" קומה 18 תל-אביב
טל': 03-6206055 פקס: 03-6206086

המשיביםהודעת עדכון מטעם המשיב 1 ובקשה להארכת מועד

מוגשת בזאת מטעם המשיב 1 הודעת עדכון ובקשה להארכת מועד להגשת התשובה לצו על תנאי.

1 בהתאם להחלטת בית המשפט מתאריך 1.3.10, היה על המשיבים להגיש תצהיר תגובה מטעמם עד ליום 21.04.2010. זאת "נוכח הדיון הצפוי במועצת מקרקעי ישראל לנוכח הסוגיות המתעוררות".

2. ביום 15 למרץ 2010 החליטה מועצת מקרקעי ישראל (החלטה 1195, מצ"ב נוסח מלא כנספח להודעה זו) לבטל את החלטה 1064 בנוסחה הקודם, ולקבל החלטה חדשה הקובעת הסדר מתוקן בכל הנוגע להליכי הקליטה והקצאת המגרשים למועמדים ביישובים קהילתיים. החלטה זו נחתמה על ידי יושב ראש המועצה, השר אריאל אטיאס, ביום 24 למרץ 2010 ונכנסה לתוקף החל ממועד זה.

3. לעמדת המינהל, כאמור, שינוי הקריטריונים לקבלת מועמדים להתיישבות, וביטולה של החלטה 1064 וקבלתה של החלטה 1195 תחתיה, משנה באופן מהותי את התשתית העקרונית לעתירה ואת הרלוונטיות של הצו על תנאי, על סעיפיו. בנסיבות אלה, סבור המינהל כי דינה של העתירה זכאן להימחק, וכי יש להביא את עניינם של העותרים לדיון מחודש בפני ועדת הקבלה. בנסיבות אלה, יתבקש בית המשפט הנכבד להאריך המועד להגשת התשובה עד 21 יום ממתן החלטה בעניין המשך התנהלותו של ההליך.

4. נעמוד עתה על הדברים בהרחבה.

החלטה 1195 של מועצת מנהל מקרקעי ישראל

5. החלטה 1195 התקבלה ביום 15.3.10 בהמשך לעבודת מטה בנוגע להחלטת מועצת מקרקעי ישראל מספר 1064, נושא העתירה הנוכחית, ולמנגנון הפועל על פיה, בפרט ביחס לקריטריון ההתאמה החברתית המנוי בהחלטה. כפי שנמסר בבקשות קודמות שהוגשו לבית המשפט הנכבד, בחודשים האחרונים פעל בנושא זה צוות במינהל מקרקעי ישראל אשר גיבש המלצותיו. הצעת הצוות לתיקון החלטה 1064 אושרה על ידי הנהלת המינהל, וכעת, כאמור, אושרה (בשינויים מינוריים) על ידי מועצת מקרקעי ישראל.

6. כפי שמצוין בדברי ההסבר להצעת ההחלטה (מצ"ב כנספח א' להודעה זו) החלטה 1195 מכניסה שני שינויים עקרוניים בהחלטה 1064 שקדמה לה. האחד, הינו "הקלת" קריטריון ההתאמה לקהילה. בהתאם להחלטה, מבחן ההתאמה לקהילה בנוסחו הקיים ימשיך לחול רק על יישובים קטנים מאוד או בתקופת ההקמה (ובהתאם להחלטה – ביישובים המונים עד 120 בתי אב). ביישובים גדולים מכך (קרי – כאלה בהם מספר בתי האב הינו מעל 120 ועד 500) יחול מבחן "מתמיר" יותר (שהינו מבחן "מקל" עבור המועמד), לפיו יידחה רק מועמד שיימצא כי אי התאמתו לחיי קהילה הינה כזו, שקבלתו עלולה לפגוע בחיי הקהילה ביישוב (סעיף 2.3.2 להחלטה 1195). השני, הינו עיגון של עקרון הקהילתיות. החלטה 1195 קובעת כי בעת בחינת מועמד מותר להביא במניין השיקולים את החשש כי קבלתו תביא לקהילה נפרדת ביישוב (סעיף 2.3.3 להחלטה 1195).

7. וכך קובע סעיף 2.3 להחלטה 1195:

2.3 התאמה לחיי חברה בקהילה -

2.3.1 אגודה אשר תכלול קריטריון זה בקריטריונים לקליטה ביישוב תכלול גם הוראה לפיה ידרשו כל המועמדים להמציא חוות דעת מקצועית של מכון מיון פסיכולוגי אליו יופנו על ידי ועדת הקבלה, אשר תבחן את התאמתם לחיי הקהילה ביישוב. קביעת ועדת הקבלה בדבר דחיית מועמדים מסיבה זו, תהא מבוססת על חוות הדעת המקצועית.

2.3.2 ביישוב הגדול מ-120 בתי אב ניתן יהיה לדחות מועמדים מחמת קריטריון זה רק מקום בו ימצא כי קבלת המועמד עלולה לפגוע בחיי הקהילה בישוב.

2.3.3 בעת בחינת מועמדות ליישוב, תביא ועדת הקבלה בגדר שיקוליה את שאלת השפעת קליטת המועמד על היישוב, בשים לב לגודל היישוב ואופי האוכלוסייה הקיימת, ואם בשים לב לאלה, קבלת המועמד תביא ליצירת קהילה נוספת בתוך הקהילה הנוכחית, בדרך שיש בה כדי לפגוע פגיעה של ממש באופי הקהילה אשר גרה באותו ישוב.

8. נוסף לאלה, כלולים בהחלטה 1195 תיקונים ושינויים נוספים להחלטה 1064. בין היתר, קובעת ההחלטה במפורש כי גם בהתייחס ליישובים חקלאיים, חלה ההחלטה רק על יישובים המונים פחות מ-500 בתי אב; בנוסף, קובעת ההחלטה במפורש (ולמען הסר ספק בלבד) כי היא תחול גם על הקצאת זכויות בבתים מקצועיים ובמשק עזר (סעיף 2); כן נקבעו בהחלטה הוראות בהתייחס להרכב ועדת הקבלה (סעיף 3); בנוסף, נקבעו הוראות בהתייחס לכשירותו של איש הציבור העומד בראש ועדת הערר (סעיף 8).

9. יוצא אפוא, כי קבלתה של החלטה 1195 הביאה לשינוי המשטר הנורמטיבי החל על פעולתן של ועדות קבלה ועל הקריטריונים הנבחנים על ידה. שינוי זה משליך על הטענות המוצגות בעתירה – הן באופן כללי, הן בהתייחס לעותרים הקונקרטיים.

השלכות החלטה 1195 על העתירה

10. כידוע, הסעדים המבוקשים בעתירה, ואשר בהתייחס אליהם הוצא הצו על תנאי, הינם כדלקמן:

- (1) מדוע לא יקצו לעותרים 1 ו-2 את מגרש מגורים מס' 266 בהרחבה הקהילתית בקיבוץ מעין ברוך.
- (2) מדוע לא יבוטלו החלטה מס' 1015 והתיקון לה בהחלטה מס' 1064 של מועצת מקרקעי ישראל.
- (3) מדוע לא יבוטלו התנאי של "התאמה לחיי חברה בקהילה" לקבלה למגורים ביישובים חקלאיים והתנאי "התאמה לחיי חברה בקהילה מצומצמת" לקבלה למגורים ביישובים קהילתיים, שנקבעו בהחלטה מס' 1015 של מועצת מקרקעי ישראל, וייקבעו קריטריונים ברורים, קונקרטיים ושיויוניים לקבלה לאותם יישובים.

11. לעמדת המינהל, כאמור, שינוי הקריטריונים לקבלת מועמדים להתיישבות, וביטולה של החלטה 1064 וקבלתה של החלטה 1195 תחתיה, משנה באופן מהותי את התשתית העקרונית לעתירה ואת הרלוונטיות של הצו על תנאי, על סעיפיו. בנסיבות אלה, סבור המינהל כי דינה של העתירה דכאן להימחק. נסביר.

12. בהתייחס לסעדים ה"כוללניים" הכלולים בעתירה (סעדים (2), (3) המצוטטים לעיל) הרי תיקונה של החלטה 1064 באמצעות החלטה 1195, הביא לשינוי של ההחלטה המינהלית

הנתקפת בעתירה, באופן שהעתירה, כפי שנוסחה, אינה אקטואלית עוד. בפרט נזכיר, כי בהחלטה 1195 שונתה, בין היתר, ההוראה המתייחסת לקריטריון ההתאמה החברתית, אליו מתייחס סעד (3) לעתירה.

13. בכל הנוגע לעניינם האישי של העותרים (סעד (1) לעתירה) הרי שלעמדת המינהל, בעת הנוכחית, ונוכח שינוי החלטה 1064 באמצעות החלטה 1195, יש לבחון מחדש את עניינם של העותרים לאור הקריטריונים החדשים בוועדת הקבלה. בהקשר זה נזכיר, כי כמתואר בעתירה, נדחתה בקשת העותרים משום אי התאמה חברתית. כמתואר לעיל, בגדרי החלטה 1195 חל שינוי של ממש בקריטריון זה, ונקבע כי ביישובים המונים מעל 120 בתי אב (ובהתאם לנתונים שבידי המנהל, קיבוץ מעיין ברוך הוא אכן כזה – ר' פרוטוקול הדיון בוועדת הערר מיום 19.3.08, שם נמסר כי היישוב כולל 150 משפחות, ר' נספח מש/7 לתגובת המדינה) ניתן לא לקבל מועמד רק מקום בו אי התאמת המועמד עלולה לפגוע בחיי הקהילה ביישוב. לפיכך, כאמור, שינוי הקריטריונים, ובעיקר יסוד ההחמרה בקריטריון ההתאמה החברתית, מצדיק את החזרת עניינם של העותרים לדיון בפני ועדת הקבלה, **דיומה כי זוהי המתכונת הנכונה לפעולה בעת הנוכחית.**

14. על כן, סבור המנהל כי יש להחזיר את עניינם של העותרים לבירור מחדש בוועדת הקבלה ליישוב, המוסמכת לעניין זה לפי סעיף 2 להחלטה 1195. לעמדת המינהל, בנסיבות שנוצרו, דינה של העתירה הנוכחית להימחק. מובן כי זכותם של העותרים לשוב ולפנות לערכאות (ככל שיהיה בכך צורך) שמורה להם.

15. עוד נוסף, כי בפני בית המשפט הנכבד תלוי ועומד הליך נוסף שעניינו בהחלטה 1064 – בג"צ 8036/07 זבידאת נ' מנהל מקרקעי ישראל ואח'. בגדרי אותו הליך הוגשה מטעם אחד המשיבים הודעת עדכון בדבר קבלת החלטה 1195. בהמשך לכך, ניתנה החלטת כבי הנשיאה בזו הלשון:

“נוכח האמור בהודעת המשיבה 4, יגיש המשיב 1, בתוך עשרה ימים, הודעה בדבר המצב המשפטי העדכני בסוגיות המתעוררות בעתירה. העותרים יודיעו בתוך עשרה ימים ממועד קבלת הודעת המשיב 1 האם הם עומדים על עתירתם במתכונתה הנוכחית”.

בהתאם להחלטה זו, הוגשה לבית המשפט הנכבד ביום 13.4.10 הודעה מטעם המינהל, אשר עיקרה כהודעה זו. נכון לעת זו טרם ניתנה הודעת העותרים, וטרם התקבלה החלטה נוספת.

16. בשולי הדברים נעיר, כי ביום 24.2.2010 נערך דיון בעתירה נוספת – בג"צ 8398/07 תמיר נ' ועדת הערר. עניינה של עתירה זו – בדומה לעניינה של העתירה שבנדון ושל בג"צ

8036/07 – בהחלטה שלא לקבל מועמד ליישוב בהתאם למנגנון שנקבע בהחלטה 1064.
בתום הדיון הוציא בית המשפט הנכבד צו על תנאי בעתירה, וקבע כי תצהיר תשובה יוגש
בתוך 90 יום, וכי העתירה תישמע ביחד עם העתירה דכאן ועם בג"צ 8036/07. יוצא אפוא,
כי מכיוון שבירורן של העתירות ימתין ממילא עד לאחר הגשת תצהיר התשובה בבג"צ
8398/07, לא יחא בארכה המבוקשת – ככל שיימשך הדיון בעתירה כסדרו – כדי להביא
לעיכוב בבירורה של העתירה.